

■ تحلیل محتوای چکیده پایان نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری
دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و علوم و تحقیقات از سال ۱۳۸۰-۱۳۸۶

مهردادخت وزیرپورکشمیری | مریم سه دهی | محمدکریم صابری

■ چکیده

هدف: پژوهش حاضر، باهدف تحلیل محتوای چکیده پایان نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و علوم و تحقیقات انجام گرفته است.

روش/ رویکرد پژوهش: روش پژوهش، تحلیل محتوا، و ابزار گردآوری اطلاعات، سیاهه واری است. جامعه مورد مطالعه، چکیده‌های فارسی پایان نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و علوم و تحقیقات، از ابتدای سال ۱۳۸۰ تا پایان سال ۱۳۸۶ است که از میان پایان نامه‌های موجود، ۱۵۶ عنوان به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که بیشترین تعداد پایان نامه‌ها مربوط به سال ۸۶ و دانشگاه علوم و تحقیقات است. از لحاظ روش‌شناسی پژوهش، بیشتر پایان نامه‌ها از روش پیمایشی استفاده کرده‌اند و ابزار گردآوری اطلاعات در بیشتر آنها پرسشنامه بوده است. نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش نشان داد که گرایش موضوعی غالب در چکیده پایان نامه‌های مورد بررسی، مربوط به موضوع فناوری اطلاعات و ارتباطات، و ضعیف‌ترین گرایش مربوط به مقوله موضوعی مدیریت است.

کلیدواژه‌ها

تحلیل محتوا، چکیده، پایان نامه، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، کتابداری و اطلاع‌رسانی

تحلیل محتوای چکیده پایان نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و علوم و تحقیقات از سال ۱۳۸۰-۱۳۸۶

مهردخت وزیرپور کشمیری^۱ | مریم سه دهی^۲ | محمدکریم صابری^۲

دریافت: ۱۳۸۹/۹/۲۱ پذیرش: ۱۳۸۹/۱۲/۱۵

مقدمه

یکی از مهم‌ترین ابزارهای پژوهش که از نظر محتوای اطلاعاتی اهمیت زیادی دارد، پایان‌نامه است. در عصر کنونی، رشد و شکوفایی جوامع انسانی در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و... به گونه قابل توجهی متکی بر پژوهش‌های علمی است. پایان‌نامه‌ها از جمله منابع پژوهشی هستند که با حمایت و پشتیبانی علمی و فنی پژوهشگران عرصه‌های گوناگون دانش و فناوری نقش کلان ایفا می‌کنند.

با افزایش روزافزون تولیدات علمی و دانشگاهی، مطالعه متن کامل تمامی پایان‌نامه‌ها و آگاهی از نتایج آنها غیرممکن است و هیچ پژوهشگری قادر نیست با مطالعه متن کامل تمام پایان‌نامه‌ها، نیازهای اطلاعاتی مورد نظرش را برطرف کند. در چنین شرایطی، چکیده پایان‌نامه‌ها با ارائه محتوای اطلاعاتی، می‌تواند در وقت و انرژی محققان صرفه‌جویی کند و عامل اصلی انتخاب آنها برای نیاز یا عدم نیاز پژوهشگران به مطالعه متن اصلی و بهره‌وری از یافته‌ها و نتایج مطرح شده در آن و نیز یکی از ابزارهای آگاهی‌رسانی و اشاعه اطلاعات باشد.

چکیده یک پایان‌نامه شامل بیان مختصر، صحیح و دقیق محتوای آن با شیوه‌ای برگرفته از اصل پایان‌نامه است، لذا آگاهی از محتوای آنها ضروری به نظر می‌رسد (سه‌دهی، ۱۳۸۸). با آگاهی از محتوای چکیده‌ها می‌توان از اهداف، روش‌های پژوهش، یافته‌ها و نتایج تحقیق

۱. استادیار کتابداری و اطلاع‌رسانی
دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال
۲. کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی
دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال
(نویسنده مسئول)
minoose3000@gmail.com
۳. دانشجوی دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی
دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و
تحقیقات تهران
mohamadsaberi@gmail.com

مطلع شد و نیز می‌توان دریافت چه موضوع‌هایی بیشتر مورد توجه دانشجویان قرار گرفته و کدام یک نادیده گرفته شده‌اند.

با توجه به جایگاه چکیده در افزایش سرعت دسترسی به اطلاعات مرتبط با نیازها، با بررسی چکیده پایان‌نامه‌های منتشر شده در حوزه کتابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و علوم تحقیقات، می‌توان اهداف، روش‌شناسی، یافته‌ها و نتایج پژوهش و نیز نحوه توزیع موضوعات پایان‌نامه‌ها را تعیین کرده و موضوعات قابل توجه اما نادیده گرفته شده در جامعه مورد بررسی را مشخص کرد. علاوه بر موارد فوق، یافته‌های حاصل از این پژوهش می‌تواند تصویری از فعالیت‌های پژوهشی در حوزه کتابداری را ترسیم کند و موضوع‌هایی که بیشتر مورد توجه بوده و آنهایی که نادیده گرفته شده‌اند را مشخص کند.

هدف اصلی پژوهش حاضر تحلیل محتوای موضوعی چکیده پایان‌نامه‌های رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و علوم و تحقیقات به منظور تعیین سیر موضوعی، توزیع موضوعی و روش‌شناسی پایان‌نامه‌هاست.

تاکنون مباحث نظری و مقالات متعددی در زمینه تحلیل محتوا منتشر شده، ولی پژوهشی درخصوص تحلیل محتوای چکیده پایان‌نامه‌ها انجام نشده است. نزدیک‌ترین پژوهش به پژوهش حاضر، تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی طی سال‌های ۱۳۷۳ تا ۱۳۸۲، موجود در پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران است. یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که دانشگاه علوم پزشکی ایران بیشترین تعداد پایان‌نامه را ارسال کرده است. گرایش موضوعی غالب در پایان‌نامه‌های موردنظر به مقوله «کتابخانه‌ها و مراکز منابع»، و ضعیف‌ترین گرایش مربوط به مقوله «رسانه» است. در مقوله «کتابخانه‌ها و مراکز منابع» زیرگروه کتابخانه‌های دانشگاهی بیشتر از دیگر زیرگروه‌ها بررسی شده است. از لحاظ روش پژوهش، بیشتر پایان‌نامه‌ها از روش پیمایشی استفاده کرده‌اند (آذرانفر، ۱۳۸۵). پژوهش دیگری به بررسی وضعیت محتوای پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی موجود در دانشگاه آزاد اسلامی واحدهای تهران شمال، علوم و تحقیقات تهران، علوم و تحقیقات اهواز و همدان به منظور تعیین سیر موضوعی در هر مقوله طی سال‌های ۱۳۷۲-۱۳۸۶ و تعیین تعداد پایان‌نامه‌ها به تفکیک دانشگاه‌ها، سال نگارش، جنسیت، صفحه، روش‌شناسی و وضعیت استناددهی پرداخته است. یافته‌ها نشان داد بیشترین تعداد پایان‌نامه مربوط به دانشگاه آزاد واحد تهران شمال، و کمترین آنها متعلق به واحد همدان بوده است. در پایان‌نامه‌های مورد مطالعه، مقوله کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی بیش از سایر مقوله‌ها و مقوله حفاظت و نگهداری از همه کمتر به کار گرفته شده است (سیدین، ۱۳۸۸).

زکی (۱۳۸۷)، در پژوهش خود به بررسی گرایش‌های پژوهشی در تحقیقات جهانگردی

ایران و تحلیل محتوای پایان‌نامه تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های دولتی ایران طی سال‌های ۱۳۴۴-۱۳۸۵ پرداخته است. نتایج پژوهش نشان داد که بیشترین گرایش‌های پژوهشی در تحقیقات جهانگردی ایران به چهار موضوع مجموعه و مجتمع‌های جهانگردی، توسعه جهانگردی، ابعاد و اثرات اقتصادی جهانگردی و برنامه‌ریزی جهانگردی اختصاص داشته است. پژوهش دیگری به تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های گیاهان دارویی دانشکده داروسازی در سال‌های ۱۳۷۷-۱۳۸۵ و تعیین میزان تبدیل پایان‌نامه‌ها به مقاله پرداخته است. نتایج پژوهش نشان داد که حدود ۲۰ درصد از کل پایان‌نامه‌های داروسازی به گیاهان دارویی اختصاص داشت. موضوع‌های فیتوشیمی، اثرات فارماکولوژیک و اسانس بیشتر از سایر موضوع‌ها مورد توجه پژوهشگران بوده است. تنها ۳۸ عنوان از ۵۱۶ پایان‌نامه مورد بررسی، به صورت مقاله در نشریات معتبر علمی-پژوهشی فارسی منتشر شده است (شکفته و اکبری، ۱۳۸۷). اکبرزاده (۱۳۸۹)، در پژوهش خود به تعیین ویژگی‌ها و گرایش‌های موضوعی طرح‌های پژوهشی پرداخته است. یافته‌های پژوهش نشان داد که ۲۳/۳ درصد پژوهش‌های انجام شده در زمینه مقوله اصلی بیماری‌هاست. مقوله «داروها و ترکیبات شیمیایی» با ۲۱/۴ درصد اولویت اول و مقوله‌های «فنون تجزیه‌ای، تشخیصی، درمانی و تجهیزات» با ۱۶/۸ درصد اولویت‌های دوم و سوم موضوعات پژوهش را داراست. عبدولایه^۴ (۲۰۰۲)، در پژوهش خود به بررسی و شناسایی گرایش‌های پژوهشی پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی کتابداری در فاصله سال‌های ۱۹۹۴ تا ۲۰۰۰ در دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی پرداخته است. نتایج نشان داد که موضوع فناوری اطلاعات و پس از آن موضوع‌های نیازهای اطلاعاتی، مدیریت کتابخانه، استفاده از کتابخانه و نشر بیشترین تعداد پایان‌نامه را به خود اختصاص داده است. به موضوع‌هایی چون تاریخ کتابخانه‌ها، فهرست‌نویسی و رده‌بندی، نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی و دکومانتاسیون اصلاً پرداخته نشده است.

عبدولایه (۲۰۰۴)، در پژوهش دیگری، پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته‌های علوم انسانی دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی را در سال‌های ۱۹۹۱ تا ۱۹۹۹ تحلیل کرده و چکیده پایان‌نامه‌ها را به عنوان منبع اطلاعات در نظر گرفته است. تعداد ۳۰۸ پایان‌نامه بر حسب موقعیت جغرافیایی و دانشکده‌ای، مشارکت استادان راهنما و حوزه‌های موضوعی اصلی تحلیل شدند. بیشترین تأکید پایان‌نامه‌ها روی موضوع‌های مذهب و فلسفه بوده است. تعداد استادان راهنما از ۳۵ نفر در مقطع زمانی ۱۹۹۱ تا ۱۹۹۵، به ۹۴ نفر در مقطع زمانی ۱۹۹۶ تا ۱۹۹۹ افزایش یافته است. کوفوجیاناکیس، اسلاتر و کراملی^۵ (۲۰۰۶)، در پژوهشی با عنوان «تحلیل محتوای پژوهش‌های کتابداری» به مطالعه پیشینه‌های منتشر شده در سال ۲۰۰۱ پرداخته‌اند. فهرست جامعی از کتابخانه‌های معرفی شده و نشریات حوزه اطلاع‌رسانی به طور جداگانه توسط

4. Abdoulaye
5. Koufogiannakis, Slater
& Crumley

محققین مورد بررسی قرار گرفت و از این مجموعه نشریاتی انتخاب شدند. مقالات منتشره در سال ۲۰۰۱ از نشریات مورد نظر استخراج و به‌طور مستقل توسط پژوهشگران بررسی شدند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد از میان ۲۱۷ نشریه کتابداری و اطلاع‌رسانی ۱۰۷ مورد انتخاب شدند و داده‌های مورد نظر از ۹۱ نشریه استخراج شد. ۱۰ نشریه برتر در سال ۲۰۰۱ عبارتند از: 1. *Jasist*, 2. *scientometrics*, 3. *info proc&man*, 4. *coll&res lib*, 5. *J lib Adm*, 6. *Bull med lib Assn*, 7. *Libs&culture*, 8. *J Doc*, 9. *Tie: J info Sci*, 10. *J Acad libr*

دامنه دسترسی و بازیابی اطلاعات بالاترین تعداد مقالات پژوهشی را داشته است (۳۱۴ مورد از ۸۰۷ مورد)؛ مجموعه‌سازی (۱۹۳ از ۸۰۷)، مدیریت (۱۳۵ از ۸۰۷)، آموزش (۹۵ از ۸۰۷) و مرجع (۷۷ از ۸۰۷) در مرتبه‌های بعدی است.

پژوهش حاضر بر آن است تا به سؤالات زیر پاسخ دهد:

۱. توزیع فراوانی چکیده پایان‌نامه‌ها به تفکیک جنسیت بر حسب دانشگاه چگونه است؟
۲. توزیع فراوانی چکیده پایان‌نامه‌ها به تفکیک مرتبه علمی استاد راهنما و بر حسب دانشگاه به چه صورت است؟
۳. توزیع فراوانی چکیده پایان‌نامه‌ها به تفکیک سال دفاع چگونه است؟
۴. توزیع فراوانی اهداف پژوهشی و نوع هدف در چکیده پایان‌نامه‌های مورد بررسی به تفکیک دانشگاه چگونه است؟
۵. توزیع فراوانی روش‌های پژوهشی و روش‌های جمع‌آوری داده‌ها در چکیده‌های مورد بررسی چگونه است؟
۶. توزیع فراوانی خلاصه‌یافته‌ها، بیان نتایج، پیشنهادات و کلیدواژه‌ها در چکیده‌های مورد مطالعه چگونه است؟
۷. توزیع فراوانی مقوله‌های موضوعی و زیرگروه‌های آنها در چکیده‌های مورد بررسی چگونه است؟

روش پژوهش

روش پژوهش تحلیل محتواست. تحلیل محتوا که به منظور بررسی محتوای متن‌ها به کار گرفته می‌شود؛ در اصل تحلیل نظام‌مند فراوانی کلمه‌ها، عبارت‌ها، مفهوم‌ها در یک کتاب، فیلم و دیگر انواع مواد است.

معمولاً از شش واحد ثبت برای تحلیل محتوا استفاده می‌کنند که عبارتند از: کلمه، حالت کلمه، جمله، موضوع، پاراگراف و کل متن. موضوع یا مضمون یکی از اشکال مهم واحد ثبت در تحلیل محتواست.

در تحلیل محتوای چکیده‌های پژوهش حاضر، واحد ثبت، موضوع یا موضوع‌های پایان‌نامه‌ها در نظر گرفته شده که در قالب مقوله‌ها ارائه شده است. مبنای تعیین موضوع، مقوله‌های الهام گرفته از نمایه موضوعی لیزا^۶ و اصطلاحنامه‌ای سیس^۷ است. در این پژوهش ابزار گردآوری اطلاعات سیاهه واری محقق ساخته‌ای است که اطلاعات آن براساس سؤال‌ها و اهداف پژوهش تنظیم شده است. تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار اکسل انجام شده است.

چکیده‌های فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و علوم و تحقیقات از سال ۱۳۸۰-۱۳۸۶ که تا تاریخ ۱۳۸۷/۲۳ در فهرست کتابخانه موجود و در پایگاه پایان‌نامه‌های دو دانشگاه ثبت شده، جامعه آماری این پژوهش را تشکیل می‌دهد که برابر با ۱۵۶ عنوان است. این تعداد از میان ۲۶۲ عنوان پایان‌نامه، به روش نمونه‌گیری احتمالی از نوع طبقه‌بندی متناسب سیستماتیک (متناسب با حجم نمونه) انتخاب و مورد بررسی قرار گرفته است.

یافته‌ها

در این بخش به تحلیل یافته‌های پژوهش و پاسخ‌گویی به پرسش‌های اساسی پرداخته می‌شود.

پرسش اساسی ۱. توزیع فراوانی چکیده‌های پایان‌نامه‌ها به تفکیک جنسیت برحسب دانشگاه چگونه است؟

یافته‌های پژوهش نشان داد که از ۱۵۶ پایان‌نامه مورد بررسی، ۷۴ مورد (۴۷/۵ درصد) مربوط به واحد تهران شمال و ۸۲ مورد (۵۲/۵ درصد) مربوط به واحد علوم و تحقیقات است. از ۷۴ دانشجوی تهران شمال، ۶۲ نفر (۳۹/۸ درصد) را زنان و ۱۲ نفر (۷/۷ درصد) را مردان و از میان ۸۲ دانشجوی علوم و تحقیقات ۵۸ نفر (۳۷/۱ درصد) را زنان و ۲۴ نفر (۱۵/۴ درصد) را مردان تشکیل می‌دهند. در هر دو دانشگاه تعداد دانشجویان زن بیشتر از مردان است.

پرسش اساسی ۲. توزیع فراوانی چکیده‌های پایان‌نامه‌ها به تفکیک مرتبه علمی استاد راهنما و برحسب دانشگاه به چه صورت است؟

یافته‌های پژوهش نشان داد که از میان ۷۴ استاد راهنما در واحد تهران شمال، ۴ استاد (۲/۶ درصد) دارای مرتبه علمی دانشجویی و ۷۰ استاد (۴۴/۹ درصد) دارای مرتبه علمی استادیاری هستند. از ۸۲ استاد راهنما در واحد علوم و تحقیقات، ۱۰ استاد (۶/۴ درصد) دارای مرتبه

6. LISA

7. ASIS

دانشیاری و ۷۲ استاد (۴۶/۱ درصد) دارای مرتبه استادیاری هستند. در هر دو دانشگاه تعداد استاد راهنما با مرتبه استادیاری بیشتر از استاد راهنما با مرتبه دانشیاری است.

پرسش اساسی ۳. توزیع فراوانی چکیده پایان‌نامه‌ها به تفکیک سال دفاع چگونه است؟

سال	تهران شمال		علوم و تحقیقات		جمع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۸۰	۱۱	۷/۱	۹	۵/۷	۲۰	۱۲/۸
۸۱	۷	۴/۵	۸	۵/۱	۱۵	۹/۶
۸۲	۱۰	۶/۴	۱۱	۷/۱	۲۱	۱۳/۵
۸۳	۱۰	۶/۴	۱۲	۷/۷	۲۲	۱۴/۱
۸۴	۱۰	۶/۴	۱۵	۹/۶	۲۵	۱۶
۸۵	۱۵	۹/۶	۱۱	۷/۱	۲۶	۱۶/۷
۸۶	۱۱	۷/۱	۱۶	۱۰/۲	۲۷	۱۷/۳
جمع	۷۴	۴۷/۴	۸۲	۵۳/۶	۱۵۶	۱۰۰

جدول ۱

توزیع فراوانی چکیده پایان‌نامه‌ها
به تفکیک سال دفاع
پایان‌نامه‌ها و دانشگاه

جدول ۱ نشان می‌دهد که از میان پایان‌نامه‌های مورد بررسی در دو دانشگاه، بیشترین تعداد پایان‌نامه مربوط به سال ۸۶ و دانشگاه علوم و تحقیقات با فراوانی ۱۶ مورد (۱۰/۲ درصد) و کمترین آن مربوط به سال ۸۱ و دانشگاه تهران شمال با فراوانی ۷ مورد (۴/۵ درصد) است.

پرسش اساسی ۴. توزیع فراوانی اهداف پژوهشی و نوع هدف در چکیده پایان نامه های مورد بررسی به تفکیک دانشگاه چگونه است؟

هدف		دارد		ندارد		جمع	
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
تهران شمال		۷۴	۴۷/۵	۰	۰	۷۴	۴۷/۵
علوم و تحقیقات		۸۰	۵۱/۲	۲	۱/۳	۸۲	۵۲/۵
جمع		۱۵۴	۹۷/۷	۲	۱/۳	۱۵۶	۱۰۰

نوع هدف		بنیادی		کاربردی		بنیادی-کاربردی		ذکر نشده		جمع	
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
تهران شمال		۲	۱	۶۰	۳۸/۵	۱۲	۸	۰	۰	۷۴	۴۷/۵
علوم و تحقیقات		۴	۲/۵	۷۵	۴۸	۱	۱	۲	۱	۸۲	۵۲/۵
جمع		۶	۲/۵	۱۳۵	۸۶/۵	۱۳	۹	۲	۱	۱۵۶	۱۰۰

جدول ۲

توزیع فراوانی اهداف پژوهشی و نوع هدف به کاررفته در پایان نامه های مورد بررسی به تفکیک دانشگاه

همانطور که جدول ۲ نشان می دهد، از ۷۴ پایان نامه مورد بررسی در دانشگاه تهران شمال، تمامی پایان نامه ها اهداف پژوهشی را در چکیده پایان نامه ذکر کرده اند. از میان ۸۲ پایان نامه مورد بررسی در دانشگاه علوم و تحقیقات نیز ۸۰ پایان نامه در چکیده اهداف پژوهشی را بیان کرده و ۲ چکیده پایان نامه اهداف را ذکر نکرده اند. داده های جدول ۲ همچنین حاکی از آن است که از میان ۱۵۴ چکیده ای که اهداف پژوهشی را ذکر کرده اند، تعداد ۶۰ مورد (۳۸/۵ درصد) در دانشگاه تهران شمال و ۷۵ مورد (۴۸ درصد) در دانشگاه علوم و تحقیقات، نوع پژوهش خود را کاربردی معرفی کرده اند. به طور کلی ۱۳۵ مورد (۸۶/۵ درصد) از نظر نوع پژوهش کاربردی هستند.

پرسش اساسی ۵. توزیع فراوانی روش‌های پژوهشی و روش‌های جمع‌آوری داده‌ها در چکیده‌های مورد بررسی چگونه است؟

روش‌های پژوهشی ^۸	دانشگاه		تورن شمال		علوم و تحقیقات		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
جمع	۱۵۶	۱۰۰	۱۵۶	۱۰۰	۱۵۶	۱۰۰	۱۵۶	۱۰۰
	۷۴	۴۷/۴	۷۴	۴۷/۴	۸۲	۵۲/۶	۸۲	۵۲/۶
مطالعه‌موردی	۱۱	۷	۱۱	۷	۰	۰	۲	۱/۳
	۸	۵/۱	۲	۱/۳	۰	۰	۰	۰
مصاحبه	۷	۴/۵	۷	۴/۵	۲	۱/۳	۲	۱/۳
	۳	۱/۹	۲	۱/۳	۰	۰	۰	۰
مشاهده	۱۴	۸/۴	۱۴	۸/۴	۲	۱/۳	۲	۱/۳
	۶	۳/۸	۱	۰/۶	۲	۱/۳	۲	۱/۳
مشاهده	۲۰	۱۲/۸	۲۰	۱۲/۸	۰	۰	۲	۱/۳
	۶/۴	۳/۸	۲	۱/۳	۰	۰	۰	۰
چک‌لیست	۲۰	۱۲/۸	۲۰	۱۲/۸	۰	۰	۲	۱/۳
	۱۰	۶/۴	۲	۱/۳	۰	۰	۲	۱/۳
چک‌لیست	۲۰	۱۲/۸	۲۰	۱۲/۸	۰	۰	۲	۱/۳
	۳۲	۲۰/۹	۱۰	۶/۴	۶	۳/۸	۱۶	۱۰/۲
پرسشنامه	۹۵	۶۰/۹	۹۵	۶۰/۹	۴	۲/۶	۴	۲/۶
	۴۵	۲۸/۹	۳	۱/۹	۲	۱/۹	۳	۱/۹
فیش‌برداری	۷	۴/۵	۷	۴/۵	۲	۱/۳	۲	۱/۳
	۲	۱/۳	۳	۱/۹	۱	۰/۶	۳	۱/۹
روش‌های جمع‌آوری داده	۲	۱/۳	۲	۱/۳	۰	۰	۲	۱/۳
	۵	۳/۲	۱	۰/۶	۰	۰	۱	۰/۶
دانشگاه	۱۱۹	۷۶/۴	۱۱۹	۷۶/۴	۶۷	۴۳	۶۷	۴۳
	۱	۰/۶	۱	۰/۶	۰	۰	۰	۰
تورن شمال	۵۲	۳۳/۴	۵۲	۳۳/۴	۶۷	۴۳	۶۷	۴۳
	۱	۰/۶	۱	۰/۶	۰	۰	۰	۰
علوم و تحقیقات	۱۱۹	۷۶/۴	۱۱۹	۷۶/۴	۶۷	۴۳	۶۷	۴۳
	۱	۰/۶	۱	۰/۶	۰	۰	۰	۰
جمع	۱۵۶	۱۰۰	۱۵۶	۱۰۰	۱۵۶	۱۰۰	۱۵۶	۱۰۰
	۷۴	۴۷/۴	۷۴	۴۷/۴	۸۲	۵۲/۶	۸۲	۵۲/۶

جدول ۳

توزیع فراوانی روش‌های پژوهشی و روش‌های جمع‌آوری داده در چکیده‌های پایان‌نامه‌ها به تفکیک دانشگاه

۸. روش‌های پژوهشی از متن چکیده پایان‌نامه‌ها استخراج شده است.

داده‌های جدول ۳ بیانگر آن است که از میان پایان‌نامه‌های مورد بررسی در دو دانشگاه، بیشترین روش پژوهشی به کاررفته، روش پیمایشی با ۱۱۹ مورد (۷۶/۴ درصد) و کمترین آن مربوط به روش تجربی با فراوانی ۱ مورد (۰/۶ درصد) است. با توجه به جدول ۳، بیشترین روش جمع‌آوری داده در چکیده‌های مورد بررسی و در میان دو دانشگاه، مربوط به پرسشنامه با فراوانی ۹۵ مورد و کمترین آن مربوط به فیش‌برداری با فراوانی ۷ مورد است. با توجه با نتایج جدول قبل، اکثر تحقیقات انجام شده در رشته کتابداری در دو دانشگاه مورد بررسی به روش پیمایشی بوده است. بنابراین می‌توان انتظار داشت که پرسشنامه به‌عنوان بهترین ابزار جمع‌آوری داده‌ها در روش پیمایشی، بیشترین فراوانی را داشته باشد.

پرسش اساسی ۶. توزیع فراوانی خلاصه یافته‌ها، بیان نتایج، پیشنهادات و کلیدواژه‌ها در چکیده‌های مورد مطالعه چگونه است؟

وضعیت	دانشگاه	دارد		ندارد		جمع	
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
خلاصه یافته‌ها	تهران شمال	۶۵	۴۱/۷	۹	۵/۷	۷۴	۴۷/۴
	علوم و تحقیقات	۷۱	۴۲/۳	۱۱	۷/۱	۸۲	۵۲/۶
	جمع	۱۳۶	۸۷/۲	۲۰	۱۲/۸	۱۵۶	۱۰۰
بیان نتایج	تهران شمال	۷۱	۴۵/۵	۳	۱/۹	۷۴	۴۷/۴
	علوم و تحقیقات	۸۰	۵۱/۳	۲	۱/۳	۸۲	۵۲/۶
	جمع	۱۵۱	۹۶/۸	۵	۳/۲	۱۵۶	۱۰۰
پیشنهادات	تهران شمال	۱۷	۱۰/۹	۵۷	۳۶/۵	۷۴	۴۷/۴
	علوم و تحقیقات	۲۰	۱۲/۸	۶۲	۳۹/۸	۸۲	۵۲/۶
	جمع	۳۷	۲۳/۷	۱۱۹	۷۶/۳	۱۵۶	۱۰۰
کلیدواژه	تهران شمال	۱۸	۱۱/۵	۵۶	۳۵/۹	۷۴	۴۷/۴
	علوم و تحقیقات	۱۰	۶/۵	۷۲	۴۶/۱	۸۲	۵۲/۶
	جمع	۲۸	۱۸	۱۲۸	۸۲	۱۵۶	۱۰۰

جدول ۴

توزیع فراوانی خلاصه یافته‌ها، بیان نتایج، پیشنهادات و کلیدواژه‌ها در چکیده پایان‌نامه‌های مورد بررسی به تفکیک دانشگاه

داده‌های جدول ۴ حاکی از آن است که از ۱۵۶ چکیده بررسی شده در دو دانشگاه: ۱۳۶ چکیده (۸۷/۲ درصد) به ذکر خلاصه یافته‌ها پرداخته‌اند و ۲۰ مورد (۱۲/۸ درصد) در چکیده پایان‌نامه اشاره‌ای به خلاصه یافته‌ها نکرده‌اند.

۱۵۱ چکیده (۹۶/۸ درصد) به ذکر بیان نتایج پرداخته‌اند و تنها ۵ مورد (۳/۲ درصد) در چکیده پایان‌نامه اشاره‌ای به بیان نتایج نکرده‌اند.

۳۷ چکیده (۲۳/۷ درصد) به پیشنهادات تحقیق اشاره کرده‌اند و ۱۱۹ مورد (۷۶/۳ درصد) به پیشنهادات اشاره‌ای نداشته‌اند که در این میان دانشگاه علوم و تحقیقات فراوانی ۶۹ مورد به لحاظ ذکر پیشنهادات، در جایگاه پایین‌تری نسبت به دانشگاه تهران شمال قرار دارد.

۲۸ چکیده (۱۸ درصد) به ذکر کلیدواژه‌ها پرداخته‌اند و ۱۲۸ مورد (۸۲ درصد) به کلیدواژه‌ها اشاره‌ای نداشته‌اند که در این میان دانشگاه تهران شمال با فراوانی ۸۰ مورد به لحاظ ذکر کلیدواژه، در جایگاه پایین‌تری نسبت به دانشگاه علوم و تحقیقات قرار دارد.

پرسش اساسی ۷. توزیع فراوانی مقوله‌های موضوعی و زیرگروه‌های آنها در چکیده‌های مورد بررسی چگونه است؟

جدول ۵ نشان‌دهنده موضوعات چکیده پایان‌نامه‌های بررسی شده است. این موضوعات در ۹ مقوله دسته‌بندی شده‌اند که بیشترین پایان‌نامه به ترتیب متعلق به موضوعات فناوری اطلاعات و ارتباطات با فراوانی ۳۲ مورد، کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی و رسانه‌ها و اطلاع‌یابی با ۲۷ مورد می‌باشد؛ و کمترین تعداد پایان‌نامه مربوط به مقوله موضوعی مدیریت با فراوانی ۲ مورد است.

یافته‌های پژوهش در زمینه زیرگروه‌های مقوله‌های موضوعی بیانگر آن است که از ۱۸ چکیده پایان‌نامه بررسی شده در مقوله موضوعی حرفه کتابداری، بیشترین تعداد پایان‌نامه متعلق به زیرگروه‌های تولید اطلاعات و رضایت کاربران هر یک با فراوانی ۴ مورد (۲۲/۲۴ درصد) و کمترین تعداد پایان‌نامه مربوط به زیرگروه‌های کاربران و همکاری بین کتابخانه‌ها، هریک با فراوانی یک مورد (۵/۵۶ درصد) است. همچنین از ۲۷ چکیده پایان‌نامه بررسی شده در مقوله کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی، بیشترین تعداد پایان‌نامه مربوط به زیرگروه‌های کتابخانه‌های عمومی، کتابخانه‌های مجازی و دیجیتال و مراکز آرشیوی و اطلاع‌رسانی هریک با فراوانی ۵ مورد (۱۸/۵ درصد) و کمترین تعداد پایان‌نامه مربوط به زیرگروه‌های کتابخانه ملی و کتابخانه بیمارستانی هریک با فراوانی ۱ مورد (۳/۷ درصد) است. در میان ۲۳ چکیده پایان‌نامه بررسی شده در مقوله موضوعی مواد و منابع کتابخانه‌ای، بیشترین تعداد پایان‌نامه مربوط به زیرگروه نشریات ادواری با فراوانی ۷ مورد (۳۰/۵ درصد) و کمترین تعداد

پایان نامه مربوط به زیرگروه مدیریت کتابخانه با فراوانی ۱ مورد (۴/۳ درصد) است.

مقوله ها		دانشگاه	تهران شمال	علوم و تحقیقات	جمع
حرفه کتابداری	فراوانی		۸	۱۰	۱۸
	درصد		۵/۱	۶/۴	۱۱/۵
کتابخانه ها	فراوانی		۱۲	۱۵	۲۷
	درصد		۷/۷	۹/۶	۱۷/۳
کتابخانه های مواد	فراوانی		۹	۱۴	۲۳
	درصد		۵/۸	۹	۱۴/۸
کتاب سنجی	فراوانی		۴	۵	۹
	درصد		۲/۶	۳/۲	۵/۸
اطلاعات فناوری	فراوانی		۱۵	۱۷	۳۲
	درصد		۹/۶	۱۰/۹	۲۰/۵
خدمات فنی	فراوانی		۸	۴	۱۲
	درصد		۵/۱	۲/۶	۷/۷
رسانه ها	فراوانی		۱۵	۱۲	۲۷
	درصد		۹/۶	۷/۷	۱۷/۳
مدیریت	فراوانی		۰	۲	۲
	درصد		۰	۱/۳	۱/۳
سایر موضوعات	فراوانی		۴	۲	۶
	درصد		۱/۹	۱/۹	۲/۸

جدول ۵

توزیع فراوانی مقوله های
موضوعی در چکیده
پایان نامه های مورد بررسی
به تفکیک دانشگاه

از ۹ چکیده بررسی شده در مقوله موضوعی کتاب‌سنجی و علم‌سنجی، بیشترین تعداد پایان‌نامه مربوط به زیرگروه تحلیل استنادی با فراوانی ۵ مورد (۵۵/۶ درصد) است. تعداد پایان‌نامه مربوط به زیرگروه تحلیل محتوا با فراوانی ۴ مورد (۴۴/۴ درصد) در مرتبه بعد می‌باشد. در میان ۳۲ چکیده بررسی شده در مقوله موضوعی فناوری اطلاعات و ارتباطات، بیشترین تعداد پایان‌نامه مربوط به زیرگروه خدمات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌ای و خدمات مرجع با فراوانی ۸ مورد (۲۵ درصد) و کمترین آن مربوط به زیرگروه نظام‌های اطلاع‌رسانی با فراوانی ۱ مورد (۳/۲ درصد) است. همچنین از ۱۲ چکیده بررسی شده در مقوله خدمات فنی، بیشترین تعداد پایان‌نامه مربوط به زیرگروه مجموعه‌سازی با فراوانی ۴ مورد (۳۳/۳۴ درصد) و کمترین آن مربوط به زیرگروه‌های فهرستنویسی و رده‌بندی، نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی، مستندسازی و اصطلاحنامه‌ها هر یک با فراوانی ۱ مورد (۸/۳۴ درصد) است. در میان ۲۷ چکیده پایان‌نامه بررسی شده در مقوله موضوعی رسانه‌ها و رفتار اطلاع‌یابی، بیشترین تعداد پایان‌نامه مربوط به زیرگروه‌های رفتار اطلاع‌یابی و نیاز اطلاعاتی هر یک با فراوانی ۱۳ مورد (۴۸/۲ درصد) و کمترین آن مربوط به زیرگروه چاپ و نشر و کتابفروشی با فراوانی ۱ مورد (۳/۷ درصد) است. از ۲ چکیده بررسی شده در مقوله موضوعی مدیریت، تعداد ۱ پایان‌نامه مربوط به زیرگروه مدیریت اطلاعات و ۱ پایان‌نامه متعلق به زیرگروه مدیریت نشریات ادواری می‌باشد. در زیرگروه موضوعی مدیریت دانش در دو دانشگاه تهران شمال و علوم و تحقیقات، پایان‌نامه‌ای کار نشده است. در نهایت، از ۶ چکیده بررسی شده در مقوله موضوعی سایر موضوعات، ۱ پایان‌نامه متعلق به زیرگروه ارگونومی و ۵ پایان‌نامه مربوط به زیرگروه کاربرد استانداردهاست.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر چکیده پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و علوم و تحقیقات را از ابتدای سال ۱۳۸۰ تا پایان سال ۱۳۸۶ بررسی کرده است. یافته‌های پژوهش نشان داد که از ۱۵۶ چکیده مورد بررسی، بیشترین تعداد پایان‌نامه مربوط به سال ۸۶ با فراوانی ۱۶ مورد و کمترین آنها مربوط به سال ۸۱ با فراوانی ۷ مورد است. ۱۲۰ پایان‌نامه متعلق به فارغ‌التحصیلان زن و ۳۶ پایان‌نامه به فارغ‌التحصیلان مرد اختصاص دارد. تعداد چکیده پایان‌نامه‌های انتخابی از دانشگاه علوم و تحقیقات ۸۲ عنوان و از دانشگاه تهران شمال ۷۴ عنوان است.

از ۱۵۶ چکیده مورد بررسی، ۱۵۴ مورد به اهداف پژوهشی در چکیده پایان‌نامه‌ها نشان اشاره کرده‌اند. از این تعداد، ۱۳۵ پایان‌نامه با رویکردی کاربردی به تدوین پایان‌نامه‌ها نشان پرداختند. بیشترین روش پژوهشی ذکر شده در چکیده‌ها، روش پیمایشی با فراوانی ۱۱۹

مورد و کمترین آن، روش تجربی با فراوانی ۱ مورد است. یافته‌های پژوهش حاضر در این بخش با نتایج پژوهش آذرانفر (۱۳۸۵) و سیدین (۱۳۸۸) مطابقت داشت، زیرا در پژوهش‌های مذکور نیز روش پیمایشی بیشتر از سایر روش‌ها مورد استفاده قرار گرفته بود. بیشترین روش جمع‌آوری داده‌ها در چکیده‌های مورد مطالعه، پرسشنامه با فراوانی ۹۵ مورد و کمترین آن فیش‌برداری با فراوانی ۷ مورد است. با توجه به اینکه بیشتر پژوهش‌های انجام شده در رشته کتابداری در دو دانشگاه مورد مطالعه به روش پیمایشی بوده است، باید انتظار داشت که پرسشنامه به‌عنوان بهترین ابزار گردآوری اطلاعات در روش پیمایشی، بیشترین فراوانی را داشته باشد. از ۱۵۶ چکیده مورد بررسی، ۱۳۶ مورد به ذکر خلاصه یافته‌های پژوهش در چکیده‌شان اشاره کرده‌اند و ۲۰ چکیده به این مورد اشاره‌ای نداشته‌اند. همچنین ۱۵۱ مورد به ذکر نتایج پژوهش در چکیده‌هایشان پرداخته‌اند و در ۵ چکیده به نتایج اشاره‌ای نشده است. از مجموع جامعه آماری مورد بررسی، ۳۷ مورد به پیشنهادات تحقیق در چکیده‌شان اشاره کرده‌اند و ۱۱۹ مورد به بیان آن پرداخته‌اند. از آنجایی که پیشنهادات پژوهش یکی از شاخص‌های بیان اطلاعات مهم و اساسی در پایان‌نامه‌هاست، بنابراین ذکر آنها در چکیده پایان‌نامه‌ها امری ضروری به نظر می‌رسد.

از مجموع چکیده‌های مورد مطالعه، تنها ۲۸ مورد به ذکر کلیدواژه در چکیده‌هایشان پرداخته‌اند و ۱۲۸ مورد به کلیدواژه اشاره‌ای نکرده‌اند. با توجه به اینکه کلیدواژه از متن چکیده استخراج می‌شود و در آگاه کردن خواننده از محتوای پژوهش نقش بسزایی دارد، بیان آنها در چکیده پایان‌نامه‌ها امری ضروری است.

مجموع چکیده‌های مورد بررسی در ۹ مقوله موضوعی دسته‌بندی شدند. بیشترین تعداد پایان‌نامه متعلق به موضوع فناوری اطلاعات و ارتباطات با فراوانی ۳۲ مورد و پس از آن مربوط به مقوله موضوعی کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی و رسانه‌ها و اطلاع‌یابی با فراوانی ۲۷ مورد است. کمترین تعداد پایان‌نامه مربوط به مقوله موضوعی مدیریت با فراوانی ۲ مورد است. یافته‌های پژوهش حاضر، در این بخش با نتایج پژوهش آذرانفر (۱۳۸۵) مطابقت نداشت، زیرا در پژوهش مذکور گرایش موضوعی غالب «کتابخانه‌ها و مراکز منابع» و ضعیف‌ترین گرایش مربوط به «رسانه» است. به نظر می‌رسد در سال‌های اخیر توجه به مباحث و حوزه‌های جدید مانند فناوری اطلاعات و نظایر آن در علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی بیشتر شده است.

در ادامه به بررسی زیرگروه‌های هریک از ۹ مقوله موضوعی اشاره می‌شود: در مقوله موضوعی حرفه کتابداری، بیشترین تعداد چکیده پایان‌نامه متعلق به زیرگروه‌های تولید اطلاعات و رضایت کاربران و کمترین تعداد مربوط به زیرگروه‌های کاربران و همکاری بین کتابخانه‌هاست.

در مقوله موضوعی کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی، بیشترین تعداد چکیده مربوط به زیرگروه‌های کتابخانه‌های عمومی، کتابخانه‌های مجازی و دیجیتالی و مراکز آرشیوی و اطلاع‌رسانی و کمترین آن متعلق به زیرگروه‌های کتابخانه ملی و کتابخانه‌های بیمارستانی است.

در زمینه مواد و منابع کتابخانه‌ای، بیشترین تعداد چکیده مربوط به زیرگروه نشریات ادواری و کمترین آن مربوط به زیرگروه مدیریت کتابخانه است.

در مقوله موضوعی کتاب‌سنجی و علم‌سنجی، تعداد چکیده پایان‌نامه در زیرگروه تحلیل استنادی بیشتر از زیرگروه تحلیل محتواست. با این وجود در هر دو زمینه تحلیل استنادی و تحلیل محتوا پژوهش‌های گسترده‌ای در هر دو دانشگاه انجام شده است.

در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات، بیشترین تعداد چکیده مربوط به زیرگروه خدمات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌ای و خدمات مرجع و کمترین آن متعلق به زیرگروه نظام‌های اطلاع‌رسانی ماست.

در مقوله خدمات فنی، بیشترین تعداد مربوط به زیرگروه مجموعه‌سازی و کمترین آن متعلق به زیرگروه‌های فهرستنویسی، نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی، مستندسازی و اصطلاحنامه‌هاست.

در زمینه رسانه‌ها و اطلاع‌یابی، بیشترین تعداد چکیده مربوط به زیرگروه‌های رفتار اطلاع‌یابی و نیاز اطلاعاتی و کمترین آن متعلق به زیرگروه چاپ و نشر و کتابفروشی است. در مقوله موضوعی مدیریت، تعداد ۱ پایان‌نامه مربوط به زیرگروه‌های مدیریت اطلاعات و نشریات ادواری است. در زمینه مدیریت دانش در میان جامعه مورد بررسی، پایان‌نامه‌های کار نشده است. با توجه به اینکه مباحث مدیریتی در رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی کاربردهای وسیعی دارد، توجه بیشتر استاد‌های راهنما و دانشجویان به مباحث مهمی نظیر مدیریت دانش و مدیریت اطلاعات ضرورت می‌یابد.

در مقوله موضوعی سایر موضوع‌ها، تعداد ۱ پایان‌نامه مربوط به زیرگروه ارگونومی و ۵ پایان‌نامه متعلق به زیرگروه کاربرد استانداردهاست.

با توجه به یافته‌ها و نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود:

۱. دانشجویان و استاد‌های راهنما به موضوع‌های اساسی و بنیادی در حوزه کتابداری نظیر مجموعه‌سازی، فهرستنویسی و رده‌بندی، ساختمان و تجهیزات، مدیریت کتابخانه‌ها، مراکز آرشیوی، مدیریت اطلاعات و مدیریت دانش که کمتر به آنها پرداخته شده، توجه بیشتری کنند.

۲. به‌منظور یکنواختی چکیده پایان‌نامه‌ها، آموزش‌های لازم در قالب کارگاه‌های

آموزشی در خصوص شیوه‌های صحیح چکیده‌نویسی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی در نظر گرفته شود.

۳. در راهنمای تنظیم پایان‌نامه‌ها، چارچوب بنیادی و خط‌مشی کلی چکیده‌نویسی استاندارد برای یکنواخت شدن ساختار چکیده لحاظ شود.

۴. دقت بیشتری در تدوین چکیده‌نویسی به عمل آید و اساتید در خصوص نحوه نگارش و یکدستی نیز نمره‌ای لحاظ کنند.

۵. برای کلیه رشته‌های تحصیلی در مقاطع تحصیلات تکمیلی، واحد درسی‌ای با عنوان «آشنایی با اصول و مفاهیم چکیده‌نویسی» در نظر گرفته شود تا دانشجویان به‌طور صحیح و کاربردی با اصول چکیده‌نویسی آشنا شوند.

منبع

آذرانفر، جوانه (۱۳۸۵). «تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی سال‌های ۱۳۷۳ تا ۱۳۸۲، موجود در پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران». *علوم و فناوری اطلاعات*، ۲۱(۴). بازیابی ۱۰ دی ۱۳۸۸، از: <http://jist.irandoc.ac.ir>

اکبرزاده، فریده؛ و دیگران (۱۳۸۹). «تحلیل محتوای طرح‌های پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی کرمانشاه براساس توصیف‌گرهای Mesh در سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۸۶». *مدیریت سلامت*، ۱۳(۳۹). بازیابی ۳۰ بهمن ۱۳۸۹، از: <http://www.magiran.com>

زکی، محمدعلی (۱۳۸۷). «بررسی و تحلیل پایان‌نامه‌های جهانگردی در ایران». *علوم و فناوری*، ۲۴(۱). بازیابی، ۱۵ دی ۱۳۸۸، از: <http://jist.irandoc.ac.ir>

سه‌دهی، مریم (۱۳۸۸). «مقایسه میزان رعایت استانداردهای بین‌المللی ایزو در چکیده‌های فارسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و علوم و تحقیقات از سال ۱۳۸۰-۱۳۸۶». پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال. سیدمدین، سیدمهرداد (۱۳۸۸). «تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحدهای تهران شمال، علوم و تحقیقات تهران، علوم و تحقیقات اهواز و همدان در سال‌های ۱۳۷۲-۱۳۸۶». *پیام کتابخانه*، ۱۵(۱). بازیابی ۱۶ دی ۱۳۸۸، از: <http://www.iranpl.ir/portal/home>

شکفته، مریم؛ اکبری، فرشته (۱۳۸۷). «تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های گیاهان دارویی دانشکده‌های داروسازی در سال‌های ۱۳۷۷-۱۳۸۵ و تعیین میزان تبدیل پایان‌نامه‌ها به مقاله». *فصلنامه گیاهان دارویی*، ۱(۲۹). بازیابی ۱۰ دی ۱۳۸۸، از: <http://www.sid.ir>

Abdoulaye,kaba (2002). "Research trends in library and information science at the international Islamic university Malaysia". *Library Review*, 51(1): 32-37.

_____ (2004). "Research trends in humanities: An analysis of master's theses at the international Islamic university Malaysia". *Malaysian journal of library & information science*, 9(1): 59-68.

Koufogiannakis, Denise; Slater, Linda; Crumley, Ellen (2006). "A content analysis of librarianship research". Retrieved Feb. 6 2010, from: <http://jis.sagepub.com>